

①

אֶלְעָזָר אַלְפָאָז - בְּרוֹן ו'

כמו כן ארץ ישראל ארץ הקודש, גם ח'י החול שבת, התיישבות, התרבות והוראה וכדומה, מתרומותיו של קדושת מצה וחוותה, וכן יש הרבה מוצאות התלוויות רק בארץ, מפני שגם היא לא נפגעה הרבה מן התהה, ולא גושמה ביום זעם, שטמבל לא ירד בא"י (ובחחים קי"ג, א).

ולתודה איים עוד בתורה אמצעים להשגת הארץ בלבד, אלא שהם גם הכלתיים, שביל צעד וכל כבושים אכיל מצה וחוותה, והם בוגדים בשמיים מפולויהם, וכל קיומי העולמים תלויים בהם.

פרק ל"ג

הארץ מיוחדת רק לישראל

כמו לישראל הם עם לבדר ישבו ונגויים לא יתחשבו, ותוקנו של העמיםطا בזמנם שם מודים בזה ומיכרים בישראל שהם נבדלים מכל העמים, אולם בזמנו שאין העמים מודים ומיכרים בזה אין להם שם שפע כלל, ומכאן היסוד לכל שגאות העמים לישראל, שמרגשים הם כי מאין היו ישראל לעם נלקה מהם כל השפע והם זוקים רק לישראל, — כן הוא גם ביחס לא"י, שלפני שנכנסו לישראל לא רצח היו כל העמים מקבלים שפע מן הארץ זו, אולם מאין שנכנסו לישראל לא רצח, נעשה א"י לא רק נבדלה, ואין העמים יכולים עוד ליגך ממנה את לשד קדושתך, והיא מיוחדת רק לישראל עט מקדשו. וכי לסתות טענת אומות העולם שארץ ישראל היא שלחה, פתחה התרבות בראשיתו, כמו שא"ר יצחק "לא היה צריך להתחזק את התרבות אלא מהחידש הנה לכם, שהיא מצוה דראשונה שנמצאו ישראל, ומה טעם פתח בראשיתו, משום "כח מעשי הגד לעמו לחת להם נחלת גויים", שם יאמרו האומות לישראל, ליסטים אתם שכבשתם ארציות שבע אומות, הם אומרם להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראת נתנה לאשר ישך בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נסלה מהם ונתנה לנו". (רש"י בראשית א א). האימרה הזאת היא תדרית, ובכל פעם בני ישראל מתקרבים לארץ קדשך, באים העמים וטוענים, ליטאים אלך, לנו הארץ ולא לכם. ורק כישראל אווחים בהכרה "כח מעשי הגד לעמו", רק

או מסתומות טענותיהם של העמים, וגם זאת היא מפלאי הפלאות, שלא נאמר "כח מעשי הגד לעם", כי אם "כח מעשי הגד לעמו", שם אך ישראל יודעים ומיכרים את כח מעשי כבר מסתומות טענותיהם של העמים, שאך על פי שטם בעצם אינם יודעים ואינם מכיריהם את כח מעשי בכל זאת כיוון שיודעים העמים Shi'arel מכיריהם את כח מעשי אשר הגד הש"ת רק לעמו — מרגשים הם בזה את שפלותם ומיכרים בתפליהם שעלייהם להכנע בפני ישראל, כאמור שיתה לעתיד שיאמרו כל הגויים, בית יעקב לך ונלכה באור ד'

ואמנם כן, בשעה שהקב"ה נונן את הארץ לשידר אל מתרגלה שמעולם לא היה לאומות העולם שום קניין בת, שכן נאמר לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ו מבית אביך אל לארץ אשר ארליך" (בראשית י"ב א') הינו שטלך אל ארץ כוות שאוצרותיה ו מהמדיה אינם גלוים לשום אדם בעולמו, מעין העולם הבא אשר נאמר עלי "עין לא ראתה אלקים ולתקר" (ישעיה ס"ד ג') (וגם אתה לא תוכל לראותה עצמה, כי אם מה שאינו נראה אותה, הינו שיפתחו לך עיניים בהירות לראות מה שיש בארץ זו, ומטעם זה לא קנו אותה האומות, שכן כך הলכה, שמי שכנה בדיל מן העכו"ם וככל לישראל אחר בחזקת בריל, ואח"כ נמצא שכלו כספו, לא זכה בו ישראל הראשון, מפני שכנה אותו בחזקת התבשיל ולא בחזקת כספו) (עיין מרדכי פ"ב דבבא מציעא), וכן כן בארץ ישראל מה שקנו אותה האומות, לא קנו אותה אלא בחזקת הארץ כשאר ארצות, ובאמת הרי היא ארץ אחרת לגמרי, ומשום כך לא קנו אותה כלל.

ועל כן, בכל זמן בישראל מוקירים את הארץ מצד קדושתה מצד "כח מעשיו הגיד לעמו", אשר היא סגולתה של הארץ זו, הארץ הנבואה, שעל ידה מגידים את כל המעשים ורק לעמו עם הנבואה מתהרים עי"ז עם הנבואה עם הארץ הנבואה, וمستהמת מעצמה כל הקטגוריא של האומות.

וביווחד מיוחדת בזה סגולת מצות העלית לרجل, שעל ידה מתרגלה

קדושת הארץ בשלמותה, שהיא מיזוחת רק לישראל ואין לעמים שום חלק בת, כמו שנאמר "ולא יחמוד איש את ארצו" (שמות לך כד), הינו לא רק שלא יקחו את הארץ, אלא אפילו איינו חמדה שהיא, לא תהית להם, כי ייכרו וידעו שהארץ — מצד רומיות מעלהה — מהם ותלאת היא.

פרק י"ב

יסוד כל המצוות הוא ארץ ישראל

קיים גמצות בחו"ל לעומת קיומן בא"י והוא בגדר איינו מצוות וועשה, שכן הדר בחו"ל דומה למי שאין לו אלה (כתובות לי ב) וציוו המצוות היה בעיקר לזמן בניסתם לא"י (על רמב"ן בראשית כי"ה), וכיום המצוות בחו"ל הוא כדי שכשיחורו לארץ לא יהיה חזושים בעיניהם (עיין ספרי ודברים י"א י"ה). עילית הדבר, שכן המצוות ארונות ושלבות זו בזו או אין אפשר לאחת ללא חברתא, ומפני זה בארץ ישראל שנוגאות שם כל המצוות כלן, שמה הוא עיקר המקומות לקיומו, משא"כ בחו"ל שבכל מצות התלוויות בארץ אין גהנות שמה, על כן הקיום שלהן הוא רק בגדר איינו מצוות וועשה, שכן הצוות הוא על כלן ביחיד.

זו מה שנתואה משה להכנוס לארכך, כדי לקיים את המצוות התלוויות בארכך, ועל ידי זה יהיו מתקימות כל המצוות בגדר מצוות וועשה, אך אמר משה הרבה מצות נצפו ישראל ואין מתקיימים אלא בארץ ישראל, אבונם אני לארכך כדי שיתקיימן כולן על ידי" (סוטה יד, א). אולם הקב"ה השיב לנו, "כלום אתה מבקש אלא לקבל שבר מפולת אני עלייך באילו ושיטות" (שם), כלומר אתה מתואה לקים המצוות בגדר מצוות וועשה, שווא עצמו השכר הנעלם מהחבר את מקיים המצוות עם המוצה ב"ה לזכותה חרוא, "עליה אני עלייך באילו שעיתם".

כל הארץ — קדש הקודשים

ארץ ישראל וארכן העמים איננו נמדדות אותה כלפי ערכה של השנית. ארץ העמים ירודה מצד עצמה, אפילו אם לא הייתה ארץ ישראל בפועלם. וארכן ישראל מפעלה מצד עצמה אף אם לא הייתה חוויל שפה וירודה כל כך. עלת הדבר, שכן כל הדר בחוויל דומה כמו שאין לו אלותה, והדר בא"י דומה כמו שיש לו אלות (כתובות כי ב'), וההבדל בין "דומה שיש לו" לבין "דומה שאין לו", אינו רק הבדל הדרוגתי, כי אם הבדל מציאותי.

ואף על פי שארכן ישראל גבורה מכל הארץות, וחברון שהיה הטרשים שליה מבונה בכל טוב על אחד משבעה בזען (עי' רשי פ' שלח), בכל זאת היה לארכן ישראל צריך להיות לא מצד שהיה השובה יותר מאשרשאר הארץות כי אם מצד טובה העצמי, כפי מה שדיין באמת. ובמכו שטמוקום אשר בחור ד', מקום המקדש, מעתנו מצד עצמו, כן כל ארץ ישראל היא בקדושת קדש הקדושים. מקום אשר היה בתעלם ולא יכול לעובוד עלייו ע"ז [ראה בפרק הקודם]. ומפני זה לא נתברורה קדשות ירושלים והמקדש עד שבא הדר דרך שאמרו "עתידה ירושלים להתפשט עד דמשק" (עי' ילקוט זכריה רמו תקע"ה). וכל הארץ כליה תינק מקדושת קדש הקדושים שבירושלים. וזה מה שאמרו על האפסוק, "הארץ אשר אתה שובב עלייה לך אתגנה ולודעך", מלמד שקייפל הקב"ה את כל א"י מתחוין. דמו לו שתהא נוהה ליבבש לבניו (חולין צא' ב'). גם כיבוש ארץ ישראל הייתה בקדושת המקומות הנכחים, וכל זה היה דולא של ארץ שודין לא נבחר המקום ההוא ולא נתבררה קדושתו מפני שעדיין לא נבחר המקום שבא"י שהוא המיקום ולכן הספק שהיה על כל מקום ומקום שבא"י שהוא המיקום הנכחים, זה עצמו אגנים בו מקדושת המקום המיחוד שהיה גלי רף לפניו יתרון.

וזבטיחה הקב"ה לישראל עמו כי כאשר יוציא זמן בחירתה המיקום ובידורו קדושתו המיתודה, או אם רק יחשפו וידרשו את המקום הזה, יוכנו אליו לאמתו, "לשכנו תזרעו ובאת שמה" (דברים יב' ה). ואף שהבחירה מחייבת על ידי ישראל בחירה ע' בחירתה ד' היא, "המקום אשר יבחר ד'", שכן אז מתגללה אמדותם האלקית של ישראל בדור אלקיים. ואior הבחירה של הקב"ה חדור בתוך בחירותם של ישראל, והם בבחירה אחת, כביכול. בב' ב' ב'

ואם אמונם כל העולם הושתת מאבן השתיה שהוא מקום קדש הקודשים (עי' יומא נז' ב') בכל זאת ישנו הבדל גדול בין א"י לחוויל גם בעניין זהה, שחויל היא רק בבחינת ענפים מן האבן השתיה, אבל א"י היא עצמה אבן השתיה, שנתפשטה והיתה לארכן ישראל, ולולא החטא היה דבר זה גלווי בלבד, אלא שהחתא גרם שנעלם מז הארץ וזאת כל הדר קדשה של קדושת קדש הקודשים. מקום אשר הכתין נכסה לשם אותה בשנה. ואיך שהיה כלה עצמוני אבן השתיה.

מחנות הוחשיים בארץ ישראל

לפני החטא היה ונבר שכל התושבים של האדרם מפורים בידיו של הקב"ה, והיו מרגוישים את מתנת החושים, שבכל פעם שצרכיכם לראותם הרגוישו שהקב"ה נתן מהרשותם לאדם חוש הראייה, וכן בשאר החושים, ומפני זה היו דבקים בו יתברך בדבוקות אמתן אולם אחרי החטא נעלמה ההרגשות הזאת, ונדמה כאלו כל התושבים מפוזרים לנו.

ארץ ישראל היא הארץ שהיתה מיועדת מזו ומקדם להיות ארץ אשר ד' אלכין יזרע אותה מראשית השנה ועד אתרית שנה", והיינו שכיריו בה כי אבל מאתו יתברך, אלא שעיל ידי שונגמו כל הארץות מהחטא הכללי, הגיע מהן הפנים גם על א"י כמו שמי המbold אעפ' שא"י לא גושמה ביום זעם, מ"מ נכנסו בה תמים שאר הארץות [כ"כ הרמב"ן בראשית זו] י"א בשם פרדר"א, ואולם לפי המbold בזבחים קיימ, א, ב לא נכנסו בה הימים כלל, אלא שככ"ז, הבהיר החט של המbold שלט בא"י, ועינן תום, שם-ד"ה לא ירד] ונלקו גם בה התשווים שיתריה נורמה אבל חכל מסור בירין בגאות ובאלן נפרדים חיליה מאוזן העולמים ב"ה.

ולזאת, כשה Amar הקב"ה לאברהם שילך לא"י, אמר לו "לך לך מארצך ונני אל הארץ אשר ארעד", והיה המכון בזות שביא לא"

בין לחול, ובין לאטמא ניכן לסתור, ואנו אינן מונחים שמנדרת לאדם
למן יוזע, משאיב את המוחים. הוו מוחותם ממדן מוחה, ובבכל
פומ' יוזע פריטים לתניינן. השה צלטולות לא-זיוו, יובלות החשונת
בזה, זיך ללקש, או רץ לשודל. שיסוד קדשה הוא אלמת' את
זה חדש שבתוכו, מהמוהש בפטומו בכל אום תמיד מעשה בראשית,
שם הוא מקום שמותרים מהוושים תמיד מרבג ערגובותך. ועוד
ואזרך, שלא מראת ביחס גוראה: כמו שתנתק האה' בחדול, כי אם
מה שאותה, בלבך את זו שגינה ביחס אמתה, ומיהלא לא תרחק
ך-את מקדש, כי אם יתגונך אתך, כי אם יתגונך אתך, כי אם יתגונך
מי צארכו של-משיחו שיחוללה בעת. ובאללה מהורה גיהה: בטהרונה
פלויון-כחות, שלא איבר מהתנווך היהת נטעיל, כל דורי הנטהה, ונתמנה
על-זרען הפלויון, אללה שתגונך עצמי היהת-כם קדו' לנשלה. אכתש
שהונחה אין לה שם: שיכוון עזניין העטוף הזהה, נך היהת-כם
ונגורה, הקמשיה בזאו עזניין זרוכב על-זמרודין בלחםך מושלך מצעל

(5)

ה/רין גתרכן כין י

ב. "זוהב הארץ היה טוב, אין תורה כתורת ארץ ישראל" (מדרש רביה). בכל דוגה היו צרייכים לחביב הרבה תורה ארץ ישראל. וביתר שאת צרייכים ליה בדוניה, דור הגבילה והתחייה, בן המן של האפלת והאורה, היושם והגבורה. בשביילו אנו צרייכים שם חיים - זו קא כתורת ארץ ישראל. אנו צרייכים להראות לו את האמת והבהירות שיש באוצרינו האלמי, בדעותיה ותגיותה של תורה אמת, ואת היפפה והנסגב, הנעט וההוזד שיש במצותיה המשוערת, ובתייאור הליכות החיים כולם שלל פיה ובתוכה, כמו היא תורה אמת ותורת חיים גם יחד - ליה צרייכים אנחנו לטעם ולהטעים טעמה של תורה מעומקה יסודה, וזה לא אפשר לחוש, להשיג ולהרגיש, כי-אם בארץ ישראל.

ג. כל מה שהוא שגור ביחס של תורה חוץ לארץ מבון הפרטיא, עולה הוא בערך תורה ארץ ישראל למובן כלל. תורת-חוץ לארץ עולקת בתקון הנפש הפרטיא, בדאגתה לחומריותה וווחניותה, ליבוכה והתעלותה בחוי שעיה וחוי עולם. אבל רק בתור נפש פרטיא. לא בן תורה ארץ ישראל. היא דואגת תמיד بعد הכלל,بعد כללות נשמת האומה כולה. הפרטיאנים הנם מתכוונים בקרבה בכללה, הם מתעלמים בעילiosa, מתעדיריהם בעמדתיה, "עתירות תפאות לעמוסי בטן", שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאו ליזכרם על שם

כבד מלכותו". גם אותו העילי שמן הפרט להכלל, על כל מרחב התורה ביחד על מרחב הדיעונות של אמונה ויראת שמים באמות, גם זה עצמו הוא חדש נשגב ועלה של תורה ארץ ישראל.

מתנת החושים בארץ ישראל

לפני חטא היה נבר שכל החושים של האדם מסורים בידיו של הקב"ה, והיו מרגישים את מתנה התהשימים, שבכל פעם שאריכים לזראות, הרגישו שהקב"ה נותן מחדש באדם חוש הראייה, וכן בשאר החושים, ומפני זה היו דבקים בו יתרכז בדבוקות אמת אלם אחריו חטא נעלמה ההרגשת זאת, ונדמה כאלו כל החושים פגנרים לנו.

הארץ יישרָאֵל היה הארץ שהיתה מ預ועדת מאנו ומקדם להחיות הארץ אשר ד' אלקיך דורש אונתת מראשית המשנה ועד אחרית שנה", דהיינו שיכירו בה כי תבל מאותו יתברך, אלא שעלה ידי שנפגמו כל הארץות מהחטא הכללי, הגע מבחן הפגם גם על א"י כמו שמי המbold ע"פ שא"י לא גושמה ביום זעם, מ"מ נכנסו בה התמים משאר הארץות [כ"כ הרמב"ן בראשית ח' י"א בעט פור"א, ואולם לפיו המbold בזבוחים קייג', א, ב לא נכנסו בה הימים כלל, אלא שכ"ז הittel החום של המbold שלם בא"י, ועיין תוס' שם ד"ה לא ירד] ונלקו גם בה תמותים שיהיה ודמתה כאלו הכל מסור ביני האדם וב אלו נפרדים תלילה מדון הולמים ב"ה.

הארץ לא-ארצית, נספחים לא-ארצית, ולבסוף נספחים לא-ארצית. כשם אמר הקב"ה לאברהם שילך לא-ארץ, אמר לו "לך לך" לזרחנות. מארץ אשר ארצת, והיה המכובן בזה שיבא לא-ארץ וגוי אל הארץ אשר ארצת.

שלו. מתיו יאסר אפשרות להשתמש בשום דרך גבלעדי
ללאם מאת הקביה, ואשר לאךן צלמות אם תאריך
כל כי אם עליירן גובלת שורהה ייון רלה ברשות
הדרגת, כי אם גם כל התושבים, עלייה קוריאת, תגונה
ונזאת לא למד על עצמן עצמאן עלייה אם לא למד
ונזאת עלייה דאות, עלייה דאות, עלייה דאות, עלייה דאות
של התאדים, בזמנם שלם מנצח התרה, אם שיטים הם זק
ים, מזאגים של התאדים אונת זיכלה לאחותם של רומים
או בות שאר תושבים, אם גפעים התאדים נזכה
ותושבים קלו להשותכונות, אוינו שעניא שימושם בו
אם לדבוקם מחרניהם בקי מה במקל ובמזהה, לא בבל-בעם גוא
ונברדר, וזה, אלם גאנץ חותם זה, לאחורי החמא, אבל, לבני
החותא היה, סוד מש-ההייפט מותה, תושבים, הוו, בלם או, ורק
ליברין לרותים, אלו דברים זומרים לאו, אין, וראים, ולא, קני
שומעים כלל, והו, מה שבמונח תורת, אמר, אבל, העם, דואים, את
הקלות, שרואו, את המשמע, ושםו, את הנראת (מכילו א. יתרכז
עיש), כי לעומת מה שהדברים, והחרניהם, אנו רואים, הדברים
ଓרוהונים, הם בוגר שמיות, התעלנו או שරאל וראו בחוש הריאת
שליהם מה שהוא עתה בוגר ונשמע, ולהיפך מה שהוא בוגר ראייה
אל מה אצלם רק בוגר שמיות (עין נסח הרים שער 2).

לא הינה אצלם רך בוגד שמיינע (פ' נפש החמים - שער ג').
וממשה רבנו רצה לגלות מזרחה זו בכניסתו לא"י פ"ז החתן
עכבריה נא ואורה את הארץ חטובה אש. בפ' בר-תירץ, הדר הוטוב
הארה והלבנוק (דברים ג' ב"ג). כלומר שלא תובל העין לדאות רך
את ארץ אי' וחטקדש, שכן מה שהעין תנשימת רוחה גם את ארץ
ההרים. כמו שהיה רואה את הארץ ישראל, אין זה אלא מפני שהעין
נדכבה עדרין, אבלו לאמר מבעיטים לבוכך תפעינם, אי אפשר
לזראות ארץ אורת כי אם את הארץ ישראל, גוזו אשלהמת
שיגיבו לה ישראל בעתיד, שכל החושים לא ישםנו כי אם
לדברים שבקדשותה. וזהו גם מה שנאמר לרביהם לך לך מארץ
ונגה אל הארץ אשר ארץך כי מה שהחותמים משמשים בז לקדש